Μὰ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο βέβαια νὰ κάτσῃ κανεὶς στὸ σπῆτί του καὶ νὰ διαβάσῃ ὁ ἴδιος ἢ ν' ἀκούσῃ κανέναν ἄλλονε νὰ διαβάζῃ ἕνα βιβλίο ποῦ μπορεῖ νὰ τὸν ὠφελήσῃ καὶ νὰ κάτσῃ στὸν καφενὲ καὶ στὸ καπηλειὸ καὶ νὰ παίζῃ χαρτιά. Γιατί ὁ καφετζῆς κι ὁ κάπελας τέτοιους ἀνθρώπους περιμένουν γιὰ νὰ κερδίσουνε κι' αὐτοὶ κάτι τίς καὶ νὰ ζήσουν. Ὥστε ξοδεύουνται ὅσοι περνᾶνε τὸν καιρό τους στοὺς καφενέδες καὶ στὰ καπηλειά, καὶ ξοδεύουν μὲ τὸ παραπάνω. Μὰ τὰ ἔξοδα αὐτὰ τίποτις ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ καθαρὴ ζημία.

Ἄ μαθαίνανε πάλι σ' ἐμᾶς οἱ ἀνθρῶποι τὴ γλῶσσά τους καὶ ξέρανε γράμματα καὶ μὲ γράμματα δουλεύανε τὴν τέχνη τους, θὰ κερδίζανε πολλὲς φορὲς περισσότερα ὅπως κερδίζουν σ' ἄλλα μέρη οἱ ἀνθρῶποι.

Τώρα τὴ ζημία ποῦ παθαίνει ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς σ' ὅλον τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ, δηλ. σὲ 33 χρόνια ἀπ' τὸ ἕνα μέρος ποῦ κάνει ἄδικα ἔξοδα κι ἀπ' τ' ἄλλο ποῦ γάνει ἀπ' τὴν τέχνη του κι' ἀπ' τὰ κέρδη ποῦ θἄχε ἄ μάθαινε γράμματα στὸ σκολειὸ κι ὄχι ἀνοησίες, ἂς τὴ λογαριάσουμε 10,000 φράγκα. Τὸ ἔθνος μας ἔχει πληθυσμὸ 7,500,000 ψυχές, κι' ἐκεῖνοι ποῦ μποροῦν νὰ δουλέψουν εἶνε βέβαια 4,500,000 ὥστε σὲ 33 χρόνια χάνουμε ὅλοι μαζὶ 45 δισεκατομμύρια, καὶ τὸν κάθε χρόνο παραπάνω ἀπὸ 1,360 ἑκατομμύρια φράγκα.

Αὐτὴ ἡ ζημία, ὅπως τὴ λογαριάσαμε εἶνε ἡ πιὸ λίγη, γιατί ὁ καθένας μας δὲ χάνει μόνον 10,000 φράγκα σ' ὅλο τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ παρὰ χάνει πολὺ περισσότερα, κι αὐτὲς ἀκόμη οἱ γυναῖκες ποῦ μποροῦσαν νὰ κάνουνε μεταξύ, ὅπως κάνουνε ἄλλοῦ, καθὼς τὸ μαρτυράει ὁ κ. Μητσόπουλος, ('Ακρόπολι 24 τοῦ Φλεβάρη 1902) καὶ νὰ κερδίσουνε πολὺ περισσότερα κι' ἀπὸ 10,000 φράγκα.

Ἕνας πάλι δημοσιογράφος ποῦ ἔχει καὶ διευθύνει φημερίδα, ὄχι σ' ὅλο τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ παρὰ τὸν κάθε χρόνο μπορεῖ νὰ χάσῃ 50 καὶ 100 χιλιάδες φράγκα, ἅμα δὲν βγάζῃ φημερίδα τῆς προκοπῆς. Γιατὶ σήμερις ἂν ξοδεύῃ 5,000 φύλλα, ἅμα θὰ γράψουμε ὅπως μιλᾶμε, κι' ὁ λαὸς θὰ καταλαβαίνῃ πιὰ τότες ἐκεῖνα ποῦ διαβάζει, θὰ πουλήσῃ 50 κι 100 χιλιάδες φύλλα. Καὶ στὶς ρεκλάμες πάλι, ἂν πληρώνεται τώρα τιποτένια πράματα, τότες θὰ πληρωθῇ καὶ θὰ καλοπληρωθῇ κι ὅλας, γιατὶ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο πρᾶμα νὰ περάσῃ ἕνας ἔμπορος τὴ ρεκλάμα του σὲ μιὰ φημερίδα ποῦ τὴ διαβάζουνε 5,000 ἀνθρῶποι, καὶ σὲ μιὰν ἄλλη ποῦ τὴν διαβάζουνε 50 κι 100 χιλιάδες. Τότες θὰ πλερώσῃ ὁ ἔμπορος παραπάνω, γιατὶ κι ὁ ἴδιος θὰ ὠφεληθῇ παραπάνω, κι ὁ δημοσιογράφος κι αὐτὸς θὰ κάνῃ τὴν τύχη του. Γι' αὐτὸ μᾶς κακοφαίνεται, ὅταν μᾶς πολεμοῦν καὶ δημοσιογράφοι, καὶ μάλιστα δημοσιογράφοι τῆς 'Αθήνας. Οἱ Πολίτες ἂς κάνουν ὅ,τι θέλουν. Μ' ἐκείνους δὲ θυμιώνουμε.

Τὴν ἴδια ζημία ἀπάνου κάτω παθαίνει κ' ἕνας καλαμαρᾶς τῆς προκοπῆς, ποῦ θὰ μπορέσῃ ὕστερα μὲ τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ νὰ ὠφεληθῇ καὶ νὰ ὠφεληθῇ κι αὐτὸς καὶ νὰ καλοζήσῃ καὶ πολλὲς φορὲς νὰ πλουτύνῃ κι ὅλας, ὅπως γίνεται στὴν Εὐρώπης κι ὅπως τὸ μαρτυράει ὁ κ. Βικέλας. (Παρνασσὸ ΙΑ'. τόμ. Δ'. σ. 131).

10,000 φράγκα ζημία καὶ παρὰπάνω ἀκόμα μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς κ' οἱ τσομπάνηδες ἔχουνε τώρα, γιατὶ κι' αὐτοὶ δὲ θὰ εἶνε πιὰ ὅπως εἶνε τώρα, καὶ θὰ κερδίσουν ὅπως κερδίζουνε σήμερα οἱ τζοπάνηδες στὴν 'Ολβετία λ. χ., ὅπου μόνο ἀπ' τὸ τυρὶ κι ἀπ' τὸ γάλα τραβᾶνε ἀπ' τὸ ἐξωτερικὸ 70 ἑκατομμύρια φράγκα, ὅπως τὸ μαρτυράει ὁ κ. Μητσόπουλος ('Ακρόπολη 19 τοῦ Φλεβάρη 1002.)

Ὥστε ἡ ζημία μας τὸν κάθε χρόνο εἶνε ἀπὸ 1,360,000,000 φράγκα ἴσα μὲ 15 δισεκατομμύρια.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΕΡΟΛΙΘΟΙ

6

Τὸ φῶς τῆς λάμπας μου μὲ ἀφῶτιζε διαβάζοντα εἰς ἕνα ὑψηλὸν δῶμα. Βιβλίον, ποῦ φέρνεις ρυτίδας καὶ παράδοξα αἰσθήματα, ἡ ἀντίδραπῆς σου ἔκαμε καὶ ἀπεναντίμου—ὄχι ἐμοῦ δηλοδὴ—ἀπεκάλυψε τὸ ραδινόν της σῶμα μιᾶ γυνή. Δὲν ἐδίτασε πρὸ τοῦ ρικνοῦ μου μετώπου νὰ φανῇ ὑπέροχος μὲ πρωτεταμένον σφρίγος ζωῆς ἡ λεβεντιά. Μοῦ ἐνεπιστεύθη κάτι, συμπαθήσασα πρὸς τὴν ἀντίθεσιν, καὶ μὲ ἔβλεπε οἰκείως πλέον.

Εἰς ἕνα σιδηρόδρομον ἐπανεῖδον, χαθεῖσαν ἀπὸ τὴν συνοικίαν μου, τὴν ραδινὴν κόρην. Ἔβρεγε μακρὰν πρὸς τὰς διασκεδάσεις τοῦ βίου. πρὸς τὸ ξεφάντωμα τῆς νεότητος. Κοντά της ἕνας νέος ἐξ ἴσου ὡραῖος καὶ ὑψηλὸς τῆς ἔδιδε τὸ χέρι. Ὦ σύμπλεγμα τοῦ κορυφώματος τῆς δημιουργικῆς φύσεως. Ἡ ἐμορφιὰ μὲ τὴν ἐμμορφιὰ ἐπήγαιναν νὰ χαροῦν τὴν νεότητα! Εἰς ἐμὲ δὲν ἐστράφη ἡ κόρη, οὔτε ἐγὼ πρὸς τὸν ἑαυτόν μου, παρὰ ὅταν ἐχάθησαν. Τότε εἶδα ὅτι μιὰ μελῳδία ἔβγαινε ἀπὸ τὴν ψυχήν τοῦ ρικνοῦ ἐγώ. Διὰ τὸ τόσον ἔξοχον ταίριασμα τῶν νέων, διὰ τὴν ὡραιότητά της ζωῆς! Ποῦ εὑρῆκα τὴν χαρὰν ἐκείνην; Πῶς δὲν ἐθλίβην διὰ τὴν ἀντίθεσιν ἐμοῦ καὶ αὐτῶν, δὲν ἐζηλοτύπησα τὸν νέον, δὲν ἔβγαλα ἕνα παράπονον διὰ τὴν γυναῖκα ποῦ δὲν μ' ἐκοίταξε, ἐνῷ μοῦ εἶχε δώσει κάποιο δικαίωμα νὰ τὴν κοιτῶ;

Καὶ ἄρχισα νὰ τρυφῶ παράτηρῶν ἐντός μου. Κοντὰ εἰς τὴν χαρὰν διὰ τὴν ὡραιότητα τῶν ἔξω πλασμάτων, ἠσθανόμην ἄλλην διὰ τὴν ἀποδειχθεῖσαν ὡραιότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ μου κόσμου. Καὶ τὰ δύο ἡνοῦντο εἰς μίαν γλυκείαν καὶ ἀπαλὴν μελῳδίαν.

Ἤμουν κ' ἐγὼ κάτι ἐκεῖνο τὸ βράδυ.

Καὶ ἐπειδὴ ἤμουν ὄντως κάτι, δι' αὐτὸ ἄλλοτε ἡ νεότης ἐλκυομένη ἀπὸ τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐφαντάζετο ὑψηλόν, καθαρόν, ἀμέτοχον ἀπὸ τὰ ταπεινὰ ἐμπόδια ποῦ ἀντιδροῦν πάντοτε εἰς κάθε ὡραῖον, ἀνεκάλυψε καὶ εἰς ἕνα λάτρην τοῦ βιβλίου μίαν πτυχήν της, τοῦ ἐχάρισε ἕνα ρίγος της.

Πόσα ἐμμορφὰ δὲν ἔχει κανεὶς νὰ ἴδῃ ἐὰν καλλιεργήσῃ εἰς τὸ καλὸν τὴν τάσιν νὰ γέρνῃ νὰ παρατηρῇ μέσ' 'στὴν ψυχή του!

Φῶς ἐκ τῶν ἔνδων

Ἐν Νέᾳ-Πόλει. Σὲ χαιρετῶ.

CONSTANS

ΑΠΟΝΥΧΤΕΡΟ

Σταλαματιὲς σταλαματιὲς,
Σταζουν ἀπ' τἀντρα τῆς νυχτὸς τοῦ φεγγαριοῦ οἱ [ἀχτίνες
Μὲς τὶς θλιμένες καλαμιὲς
Στὶς λίμνες.
Καὶ σιγοσειοῦνται οἱ Νύφες οἱ ψηλὲς
Κ' οἱ βεργ' λιγερὲς
—Σὰ σταλαγμένες—
Μέσα στὶς καλαμιὲς, θλιμένες
Καὶ σιγοσειοῦνται κ' ἀργολὲν
Τ' ἀρχαῖα παραμύθια
Ποῦ βραχνιασμένα βγαίνουνε καὶ κλαῖν
Μέσα ἀπ' τὰ ραγισμένα τους τὰ στήθια.

Δὲν ἤρθα ἐδῶ, ἀπονύχτερος διαβάτης,
Μὲς τὶς θλιμένες καλαμιὲς,
Νὰ κλάψω τὴν 'Αγάπη μου χαμένη
Καὶ νὰ στενάξω τὰ παραπονά της·
Σὰ σκαλιστὴς τῶν τραγουδιῶν, τῶν ἤχων χρυσοχὸς
Ἤρθα τὴ νύχτα μοναχὸς
Μὲ μιὰν ἀρχαία λήκυθο στῶν καλαμιῶν τὴν ἄκρια
Γιὰ νὰ μαζέψω δάκρια.

ΑΠΟΣΤ. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ

ἀπὸ τὴ γραμματολογία τοῦ Μιστριώτη. Ὅπως ὁ Πτιδος ἔγραψε «Κήϋκος γάμος» ἔγραψε καὶ ὁ κ. Χητουνιάτης «Οἱ γάμοι τῆς Μελίβοιας». Κ' ἔχει ὁ ποιητὴς τὴν ἰδέα πῶς τὰ ποιήματά του θὰ σωθοῦν καὶ θὰ τὰ ἀναγνωρίσουν οἱ ἀπόγονοι, γιατὶ λέει στὴν «Ἀποκάλυψη: «... Μὰ κ' ἐκεῖνοι ποῦ θὰ μὲ μισήσουν τώσα, ὅταν ξανάρθουν στὴ ζωή, ὕστερα ἀπὸ δέκα ἀπὸ εἴκοσιν αἰῶνες, καὶ μὲ ξαναδιαβάσουν, ἡ λατρεία καὶ τὸ στολίδι τους θὰ εἶναι!» Μὰ τέτοια προφητεία, ὄχι βέβαια μετὰ Χριστὸν, ἀλλὰ πρὸ Χριστοῦ, τόλμησε νὰ τὴν κάνει μονάχα ἕνας Ὅμηρος καὶ ἄλλος ὁ Κύναιθος ἕνας ἀπὸ τοὺς Ὁμηρίδας, τυφλὸς κ' αὐτός, ποῦ λέει στὸν ὕμνο στὸ Δήλιο 'Απόλλωνα:

Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ χίῳ ἔνι παιπαλοέσσῃ
Τοῦπερ καὶ μετόπισθεν ἀριστεύουσιν ἀοιδαί.

Καὶ ὕστερ' ἀπ' τὸν 'Ομηρίδη μονάχα ὁ Πίνδαρος καὶ ὁ Σιμωνίδης τόλμησαν κ' ἔγραψαν πῶς τὰ ποιήματά τους ἀξίζουν καὶ θὰ σωθοῦν, Οἱ ἀπόγονοι ἄμα διαβάζουν τὰ τραγούδια τοῦ κ. Χητουνιάτη ἐχτὸς ἀπὸ τ' ἄλλα διάφορα πράγματα θὰ βροῦν πῶς καὶ τὸ ποίημά του «ἡ Μάννα μου» εἶνε περσσότερο τοῦ Μπωντελαίρ, παρὰ δικό του, «Benediction» εὐλογάει καὶ καταοιέται μαζὶ τὴ μάννα του, ποῦ τὸν γέννησε καὶ τὸν ἔκανε νὰ δοκιμάσει τὰ μαρτύρια τῆς ζωῆς.

***

Ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια ἀπάνου-κάτου σ' ἕνα περιοδικὸ ποῦ ἔβγαίνε στὸν Πειραιὰ δημοσιεύτηκεν ἕνα ποίημα τοῦ πρωτοβγαλτου τότες ποιητὴ κ. Ἀλμπρου Πορφύρα. Τὸ ποίημα — δὲ θυμᾶμαι τὸν τίτλο του — ἦταν ὁλόθυμα ὡμορφο καὶ πολὺ δυνατὸ γιὰ ἕνα ποιητή, ποῦ μόλις εἶχεν ἀφήσει τὸ γυμνάσιο, ἴσως καὶ νὰ πήγαινε ἀκόμα στὸ σκολειό. δὲν ξέρω· τὸ ἀναδημοσίευσε ἡ ἐφημερίδα τὸ «Ἄττυ» κ' ἔγραψε μερικὲς γραμμὲς πολὺ ἐνδυσιαστικές. Ὁ ποιητὴς ἐξκολούθησε νὰ γράφει ποιήματα κι' ὅλοι τὰ πκινοῦσαν πολύ. Μὰ ἦσαν καὶ λίγοι ποῦ παρξενεύτηκαν μὲ τὴν τελειότητα τῆς μορφῆς καὶ μὲ τὴν ἀρκετὴ πρωτοτυπία τους κι' ἤρχισαν ν' ὀμφιβέλλουν γιὰ τὴ γνήσια ἐμπνευσή τους. Τὸ πολὺ ξέτασμα κάθε καινούργιου πονήματος ἔφτασε τέλος πάντων σ' ἕνα τέλος· ἀνκκλύφτηκε ὅτι τὰ ποιήματα αὐτὰ εἶχαν γραφεῖ στοὺς πιὸ πολλοὺς στίχους καὶ σ' ἄλληνς γλῶσσα.

Κ' ἔτσι φάνηκε ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια. Ὁ κ. Πορφύρας μπορεῖ νὰ κουχηθεῖ ὅτι εἶνε ἕνας τέλειος μεταφραστὴς πολλῶν ποιημάτων καὶ ὁλάκεραν τραγουδιῶν τοῦ Μορεάς, τοῦ Ρενιέ, τοῦ Ρονσεμπάγι, τοῦ Κλῆτ, τοῦ Σάλλεῦ, τοῦ Τέννυσον. Κάθε καινούγιο τραγοῦδι του τὸ μολογοῦσε καὶ τὸ μολογάει. Νὰ κάνω ἀρχὴ νὰ δεῖχω ποιοὶ εἶνε οἱ στίχοι τοῦ κ. Πορφύρα καὶ ποιοὶ τῶν ξένων ξομολογιέμαι πῶς δὲ θὰ μ' ἔφταναν οἱ σελίδες, ποῦ ἔχει γιομίσει ὁ ποιητὴς στὰ διάφορα περιοδικά.

Ἄλλως τε ὅποιος δὲν ποστεύει μπορεῖ ν' ἀνοίξει τὰς «Stances» τοῦ Μορεὰς καὶ τὰς «Poésies» καὶ ὕστερ' ἀπ' αὐτὰς νὰ διαβάσει τὰ ποιήματα τοῦ κ. Πορφύρα· ποῦ ἔχει δημοσιέψει στὴν «Τέχνη» πρὸ πάντων τὰ «Σύννεφα» ὅπου τὰ λέει «ἀδελφάκια του θλιμμένα» καθὼς καὶ ὁ Μορεὰς, στὰ «Πανοθήνεια» καὶ ξεχωριστὰ τὰ ποιήματα «Ἕνα Λιμάνι» τὰ «Καρδιά μας στὸ Περιοδικόν μας» καὶ στὸ «Διόνυσο» τὰ ποιήματα «Ἐπίγραμμα», Σὲ Κάποιο Τρεχαντήρι, Νῦν καὶ Ἀεί, Γιὰ Ὅσα Σβύνουν, Ἀνεμῶνες στὸν Ἄνεμο». Πρέπει νὰ νίνει ὁλοκληρωτικὴ παραβολὴ γιὰ νὰ δεῖ ὁ καθένας ποιὰ μετάφραση ζηλευτὴ ἔχει κάνει ὁ Ἕλληνας τοῦ Γάλλου ποιητή,

Ἀκόμη τὸ περίφημο ποίημα του «Lacryma rerum» εἶνε μισοπαρμένον ἀπὸ τὸ Ρενιέ, «Τὸ Ἀκρογιάλι» στὰ Πανοθήναια ἀπὸ τὸν Κῆτ καὶ ἀπὸ τὸ Μορεάς, ἄλλοι ζωγῖχοι του σ' ἄλλα ποιήματά του ἀπὸ τὸν Τέννυσον καὶ ἀπὸ τὸ Ροσσέτι.

Σ' ἕνα ποίημα «τὸ Ἔρημο μονοπάτι» λέει ὁ κ. Πορφύρας:

Σ' ἕνα καλάμι, λεπτὸ, μαγικὸν ἔχω κλείσει
Σὲ μιὰ χρυσῆ, ποῦ ἡ Νεράϊδες μοῦ δῶσαν φλογέρα.
Ὅλους τοὺς ἤχους, ποῦ κλαῖν καὶ στενάζουν στὴ φύση
Τῆς ρεματιᾶς, τῶν δεντρῶν, τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀγέρα.